

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacțiunea și Administratiunea:
Brasiovu, piața mare Nr. 22. — „Gazeta“ ese:
Jofa și Dumineca.

Prețulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu său
28 franci.

Anu lu XLII.

Se prenumera:
la postele c. și r. și pe la dd. corespondenți.

Anunțurile:
un'a serie garmonda 6 cr. și timbru de 30 r.
v. a. pentru fiecare publicare. — Scrisori se
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retrimitu.

Nr. 50.

Dumineca, 24 Iuniu | 6 Iuliu

1879.

Cu 1 Iuliu st. v. 1879 se începe unu nou abonamentu la

GAZETA TRANSILVANIEI.

Rogamu pe On. Domni prenumerați ai fôiei noastre, alu caroru abonamentu expira cu 30 Iuniu st. v. 1879, se binevoiesca a si'lu reînnoși de cu vreme, deca voiescu că diariulu se li va tramita regulatu. De la 1 Iuliu st. v. diariulu se va tramita numai aceluor Domni, cari au binevoitu a-si reînnoi abonamentulu.

Domni noui abonanti sunt cu deosebire rogati a ne tramita adresele d-loru **esactu**, aratandu si **post'a cea mai aprôpe** de loculu, unde locuiescu.

Prețulu abonamentului la „Gazeta Transilvaniei“ este:

pentru Brasiovu: pe trei luni 2 fl., pe siese luni 4 fl., pe anu 8 fl.; — dusu in casa: pe trei luni 2 fl. 50 cr., pe siese luni 5 fl.;

pentru Austro-Ungari'a cu post'a: pe trei luni 2 fl. 50 cr., pe siese luni 5 fl., pe anu 10 fl.,

pentru Romani'a și alte tieri esterne: pe trei luni 7 franci, pe siese luni 14 franci, pe anu 28 franci. (Abonamentulu se primescu și in bilete hipotecarie romane.)

Banii de prenumeratiune sunt a se tramita (mai usioru prin assignatiuni postale) la Redacțiunea „GAZETEI TRANSILVANIEI“ in Brasiovu.

Brasiovu, 23 Iuniu/5 Iuliu.

„Nu ve 'mbulditi, nu ve 'mbulditi“, striga președintii din Bucuresci, spre a atrage atentiunea trecătorilor asupra-si că se vîna se le mai cumpere căre ceva. Camu asia facu și Maghiarii cu cursurile lor de vîra instituite pentru invetiatorii cari voiescu se invetie unguresce. Asia ne spune „Kelet“ cu mandria, că la cursulu din Clusiu s'au înfișiatu cam la 350 invetiatori populari sasi și romani, ear' la Aradu 580, și inspectorulu scolariu dela Clusiu Kethely Iozsef declara in aceea-si fôia, cu data dela 2 Iuliu, că atati invetiatori s'au prezentatu la cursulu dela preparandi a din Clusiu, înclatu in urm'a unui avisu ministerialu, nu mai pôte primi in cursu alti invetiatori decatu numai pe cei însușiatu pîna la 1 Iuliu. „Kelet“ aduce aceste notițe cu satisfaciunea că ele contienu o desavuare a agitatorilor romani. Par' că ar' fi agitatu în-va că invetiatorii romani se nu cerceteze cursurile de limba maghiara dupa ce odata legea îi sîlesce la acêst'a și dupa ce esistenti'a lor in viitoriu depinde dela absolvarea aceluor cursu. A cere dela cineva că se 'si risce postulu, dela care, in cele mai multe casuri, depinde existenti'a s'a și a familiei sale, fara a-i pôte asigurâ unu ecivalentu, ar' fi nu numai nedreptu d'ér' și imposibilitu. În-înțelegerea limbei maghiare a devenitu dupa sancționarea legi prin care se impune, unu „malum necessarium“ pentru invetiatorii nostri populari, de aceea este absurdu a dice, că prin împregiurarea, că s'au prezentatu unu numeru ôrecare de invetiatori la cursulu de vîra pentru limba maghiara, au fostu desavuati toti cei ce au facutu o pozițiune legei din cestiune.

Si atunci inse, candu imboldiél'a la preparandele din Clusiu, Aradu, s. a. ar' fi atatu de mare numu sustiene „Kelet“, ce pôte rezultâ de a-i alt'a decatu aceea, că numerulu invetiatorilor, cari nu înnoșcu limba maghiara trebnie se fi imensu, unu faptu, care nu pôte se fi nicidecum incuragatoriu pentru ce-i ce astêpta rezultate grăbnice dela legea pentru instructiunea limbei maghiare.

Si apoi amu voi se ne spuna „Kelet“ peste siese săptămâni sinceru, câti dintrece „vreo trei sute

cincidieci de invetiatori primari sasi și romani“, cari s'au prezentatu la inspectorulu de scôle reg. dela Clusiu, voru fi invetiatu in acestu scurtu tîmpu unguresce asia, că se pôte propune limba in scôla; dupa aceea se socotêscă cîte veri trebui-escu unui asemenea invetiatoriu, că se pôte ajunge la perfectiunea pr'ntinsa de l-ge, și cîtu voru costâ pe statu aceste cursuri și dupa ce a facutu tôte aceste se traga unu bilantiu spre a aflâ deca progresele dobîndite potu stâ vreedata in proportiune drépta cu cheltuielile ce le face statulu pentru scopulu acest'a.

Din parte-ne suntemu convinsi că aceste cheltuieli nu voru aduce nici unu folosu statului, că voru fi zadarnice. Cîtu nu s'a spesatu in vîntu in dieceniulu din urma! Se mîrgu și sumele aceste unde au mersu milion-le, — amu dice, deca nu amu fi totu noi cei ce patescu, deca nu ar' fi totu bietulu poporu datoriu se pôte in spatele sale a tîtu de multu incarcate și acêst'a sarcina.

Puindu chiaru casulu, că cu ajutorulu cursurilor de vîra invetiatorii dela scôlele nôstre populare ar' pôte ajunge la ôrecare perfectiune in limba maghiare, intr'bamu, ce s'a castigatu prin aceea? Ori-câ s'a asiguratulu rezultatulu instructiunei limbei maghiare in scolile populare romane, sasesci s. a.? Deca problem'a cea d'antâiu, a invetia pe invetiatoriu unguresce, este grea, atunci cea de a d'ou'a a invetia pe scolariu, care nu cunôscu inca nici literele, este chiaru uriasa. Bucuri'a lui „Kelet“ și conșoși este d'ér' in ori-ce casu prematuru și rezultatele reale voru dovedi, că „agitatorii“ au avutu fôrte dreptu, candu au spusu Maghiarilor, că cu impunerea limbei loru își voru stricâ neasemenatu mai multu decatu voru pôte folosi.

Despre unu lucru se potu bucurâ in adeveru. Cu l-gea loru voru dobîndi atata că se impedece instructiunea populara româna. Deca invetiatoriulu trebnie se alerge vîra la Clusiu ear' earn'a e silitu se se gaudêscă Hai multu la inspectorulu de scôle care va veni și 'lu judece, cîtu tîmpu i mai remane că se se îtereseze mai de aprôpe de adeveratul progressu alu scolariloru sei din tôte obiectele de invetiamentu?

Ar' fi supérflu se repetimu aci inca odata argumentele năgurnabile cîte s'au adusu in contra legi pentru instructiunea limbei maghiare in scolile nôstre populare. Dupa ce acêst'a lege a intratu in vigôre remane a asteptâ efectele ei, cari inse nu se potu vedé asia curîndu. Bucuri'a ce-o are „Kelet“ vedîndu aduati in Clusiu vreo 300 de invetiatori, „cari au începutu a invetia cu diligenti'a limba maghiara“, o întielegemu; domni din Clusiu negresitu nu s'au asteptatu nici la atata, deca inse d-loru credu, că prin acêst'a s'au apâratu tôte dificultatile și că poporulu romanu va se se împrietinêscă cu nouele mesuri, se însieșă tôte. „Agitatorii romani“ voru fi sustinutu și ei pîna acuma multe, cari nu s'au implinitu, d'ér' in casulu de fația predicerile loru se voru implini cu siguranția matematica. Poporulu romanu nu sentu inca acuma urmarile legi, căci abia a începutu a se pune in praesa, va sosi inse momentulu, ce va decide in acêst'a afacere și atunci se va vedé, care a risu mai bine, celu ce a risu la începutu său celu ce va ride in urma.

Cronic'a evenimentelor politice.

Articululu diariului opostiunei maghiare intrunite „Magyarország“ scrisu de redactorulu seu Ioanu Asboth, de care facuramu mentiune in nr. trecut, contiene inca urmatôrele pasage remarcabile:

„Gabrielu Varady, vicepresedintele camerei maghiare si precum se dice inca o personalitate maghiara de o pozițiune si mai inalta, a jocalu unu rol de complici intr'unu procesu criminalu din Vien'a, care a facutu mare sensatiune in monarchia. Procurorulu din Vien'a declarâ, că de aceea nu pôte se pornêscă acus'a in contra lui Gabrielu Varady, pen-

tru-câ, că supusu maghiaru, nu cade subcompentinti'a tribunalului austriacu, d'ér' crede că unu altu tribunalu va trage la respondere pe Várady. Celu-ce areacuma unu ordinu pôte se-lu aruce cîtu colu; pentru-câ încrederea Maj. Sale este mancata. Distinctiunile conferite u devenitu o marfa, care, pentru corifeii partidei guvernamentale maghiare este unu isvoru de castigu. Unulu din enerciantii cei mai de frunte ai capitalei ne-a istorisitu, cu indignatiune respusa, că aci in Budapeșta au amblatu in casa in casa pe la comerciantii fruntasi și le-a oferit ordinulu Franciscu-Iosefianu pentru 2000 fl. și ordinulu coronei de feru pentru 8000 fl. Cîtu de profundu sunt atrunsi toti aceia de s'mtiulu de rusine, care lovesce in isulu acesta pe Ungaria; Deca unu amplotiatu mai de jos se abate din calea cea drépta, numai este gratia pentru densulu; asta este dreptu! dar' candu corifeii partidei guvernamentale, de regula fêrtatii (amicii) de cruce ai ministului-presedinte, facu siarlatanie cu anii, isi inchide fia-că ochii

„ . . . Noi înaltiamu vîra nôstra cea resunatôre in contra regimului in contra si'lui guvernului, Colomanu Tisza și declaramu, că aci nu se actêza de unu casu singuratecu, ci că casulu din urm'apartiene sistemului sale, și că vine de acolo, că sistemele i lipsesce curateni'a morala. —

„Coruptiunea nu are mîrgini. Deca morala este lovită cu palma in față in actiunile mari politice ale vreunui sistem, in atîtdinea politica a vreunui barbatu de statu, atunci acêstu sistem și acêstu barbatu de statu e intru tôte in inamiculu moralei, căci natiunile despre onôre și cunoscinti'a celorlora permise și nepermise se incurca și ômenii devinu prin esemplulu datu cinici și nepasatori.“

Mai departe imputa guvernului, că si-a tagaduitu trecutulu seu si-a lucratu in secretu in aliantia cu Russii, sarindu asupra Turcului caruia-i dovedisera Maghiarii simpatiele, și apoi intrêaba:

„Pôte se dica ôre guvernulu, că numai in politic'a cea mare n'a tînutu seama de morala? Deca man'a cea tare a lui Tisza Koloman nu ar' fi gugulitu pe Gabrielu Várady și deca nu l'ar fi scutitu pe cararea astâ de siarlatanu, atunci Várady n'ar fi ajunsu asia departe. In fine arêta, cum Domni dela potere isi creaza institute de creditu pentru de a face profituri, precum este „institutulu de creditu alu miciloru proprietari.“ Vorbîndu apoi de noulu comisariu alu Seghedinului Ludwig Tisza, dice, că s'a asteptatu, că acêst'a, că omu bogatu nu va pretinde nici unu salariu, multiamîndu-se cu onôrea, pentru că se remane mai multu pentru nenorociti inundai. Speranti'a inse este zadarnica, căci nimenea n'a desmintitu inca scirea, că Escelenti'a S'a comisariulu regescu capeta o leafa de 12000 fl. pe anu...“

Scandalulu ce l'a produsu descoperirea speculantiilor cu ordiunile ia dimensiunii totu mai mari Diarele din Pest'a aducu dela Sigetulu Marmatiei, unde locuie-ce Várady, scirea, că acêst'a ar' fi adresatu vice-comitelui de acolo Miháka o scrisôre in care espune atacerea cu ordiune, și in care, se întielege, descrie lucrulu intr'o lumina cu totul alta. Declaratiunea acêst'a a fostu citita in sal'a comitatului inaintea unui publicu numerosu (?) care se fi decisu, a încunoscinti'a pe Várady in scrisu, că este multiamitu cu declaratiunea lui. Ce se mai credemu de domi Miháka și conșoși, deca s'ar' adeverî, că ei ambla acuma se acopere pe catele lui Várady? — Bine dicu foile independente că nu comitatulu este forulu, inaintea caruia are se se justifice Várady. Aceste foi ceru dela elu cu totu dreptulu, că se 'si depuna mandatulu de deputatu.

Cu afacerea Várady sta in legatura o alta afacere, care a pusu in mare iritatiune publiculu din Budapeșta. Redactorulu-siefu alu diariului „Magyarország“ Asboth a invinovatitu pe secretariulu d' statu in ministerulu de interne, comite Victor Zichy Ferraris că a luat parte la specula cu ordiune. Diarulu „Magyarország“ publica cu privire la acêst'a o declaratiune a d-ului Asboth, in care se dice între alt'ele: Este adeveratu, că generalulu Fejérváry și loc. col. Döry au fostu la Asboth, că martori a lui Zichy, d'ér' le-a spusu, că nu potu intrâ personalu in vorba cu ei, ci

va tramite si din parte 'si martorii sei, a tramisu pe gener. Ioanu Horváth si dep. Desider Szilágyi, decanu alu facultatii juridice. Acesti'a au declarat in numele lui Asboth, ca densulu scie din isvoru siguru si este gat'a a dovedi, ca comitele Victoru Zichy-Ferraris, a luat parte la ghesiifturi, pe cari chiaru unu comerciantu solidu trebuie se le aiba in propusu. Dovedile nu le póte aduce indata, caci persoanele respective nu se afla in Pest'a, ci este gat'a a veni in timpulu celu mai scurtu cu lovedile inaintea unui foru, care 'lu va accepta comitele Zichy. Afara de acest'a oferese sustienendu-i asertiunile ori-ce satisfactiune, dupa cumu va doi Zichy. Martorii acestuia mersera apoi la 5 óre p. m. la Szilágyi si cerura, ca Asboth in persóna se le repete declaratiunea, eeea ce a si facutu. O ora dupa aceea Szilágyi ia impartasitu lui Asboth, ca comitelui Zichy nu-i convine nici un'a din modalitatile oferite, ca elu va declara pe Asboth de unucalumniatore. Dupa ce inse elu, Asboth, a oferit dovedi lui Zichy, pe care densulu le-a respinsu, las se judece publiculu.

Afacerea Zich-Asboth a produsu mare sensatiune si trebuie a ne asteptamu la descoperiri interesante. Diuale guvernamentale publicara o contra-declaratiune a gener. br. Fejérváry si loc. col. Döry, in care acesti'a se încerca a rectificá unele puncte ale deparatiunei lui Asboth. Martorii lui Zichy sustienu, ca acest'a n'a declarat, ca nu primese nici-o modátate a satisfactiunei oferite ci ca martorii ar' fíerutu, ca Asboth se aduca dovedile, caci numai unci ar' fi posibilu a decide, deca lui Zichy tbuie se i se dé o satisfactiune. Martorii au pt unu terminu de 3 apoi de 8 zile, dér' Asboth'a voitu se accepte nici unulu. Atunci martorii Zichy s'au dusu la Asboth si i-au declarat, voru asteptá dupa dovedi pèna la 10 Iuliu. Sumu curiosi cumu se va resolvá afacerea. —

Resultatu a Alegerorú din Austri'a nu este incuragatoriu pentru Nemtii decembristi. Acesti'a au perdutu multe mandate si cei ce s'au profitatu de perderea lorú sunt conservativii, feudali si clericali inimici jurati ai sistemului „liberalu“ inauguratu la 1867. Alegerile in curiela mariloru proprietari voru dá unu resultatu fórte nefavorabilu pentru partid'a domitóre. Numai la alegerile din colegiurile urbane au iesitu liberalii in proportiunea de mai inainte, dér' si in orasie au perdutu câteva colegiuri. Alegerile in curi'a mariloru proprietari din Boemi'a decidu inse mai multu. Compromissulu dintre aristocratii nemti si cehi a pusu coróna la tóte si organele partidei nemtilorú dualisti vedu de pe acuma, ca o schimbare a sistemului va fi neincungiurabila.

Imperatul se va întorce adi mane dela Ischl si atunci se crede, ca indata isi va dá demissiu-ne cabinetulu austriacu. Este cá siguru, ca demissiu-ne va fi primita de Maj. S'a si ca comitele Taaffe va fi insarcinatu cu formarea noului cabinetu. „Pester Ll.“ scrie cu privire la situatiunea, in care se afla comitele Taaffe si la actiunea lui viitoare: „Comitele Taaffe a sciutu se inhaie numai pe conservativii-feudali impreuna cu liberalii-nemti la carulu statului, dér' ai maná in Reichsrath si a se întorce cu carulu pe „terenulu constitutiunei“ acést'a nu-o póte comitele Taaffe, acést'a va lasá se-o faca unu altulu, care scie maná mai bine si este mai curagiosu (adeca comitele Hohenwart.“)

In totu casulu o era noua se incepe de acuma incolo in Austri'a, despre acést'a nu este nimeni la indoiéla, foile vienesie inca de pe acuma, pre candu inca nici nu sciu cumu va fi compus viitoriulu ministeriu, o numescu „er'a Taaffe.“ Nemtii privescu cu ingrijire la compromissulu mariloru proprietari din Boemi'a, si impregiurarea, ca comitele Taaffe s'a dusu in persóna la Prag'a spre a lucrá in directiunea compromissului, le maresce inca si mai multu temerile. „Conducetorii cehi sunt multiamiti cu compromissulu feudal. Diuarulu lui Dr. Rieger „Pokrok“ se mangaia deja cu aceea, ca fraculu celu rosu (alu conservativiloru) nu va fi mai reu decâtu fraculu celu negru (alu liberaliloru). Eata déra ca avem celu mai bunu prospectu de a ne reintorce la dílele dela 1871 (er'a lui Hohenwart) se asteptamu si se fimu deocamdata cu sange rece“! — esclama „N. fr. Presse.“

Dupa cumu scrie corespondentulu vienesu alu diuariului Standard Grecii au aflatu in comitele Andrassy unu patronu nou si acela va pledá, pentru ca Ianin'a se se dé Greciei. Se dice, ca caus'a ca Andrassy si-a schimbatu parerea, ar' fi nenorocós'a conventiune, ce a inchiaiat'o cu Turci'a. Andrassy a vedutu, ca a

facutu o gresiéla séu, ca a observatu, ca va intimpina mari greutati, voindu se 'si realizeze planulu seu. Elu ar' avé acuma nóue pertractari cu Pórt'a otomana, doriadu se afle alte locuri de garnisóne pentru trupele anstriace, cari voru se ocupe Novibazarulu, din cauza, ca punctele din conventiunea incheiata cu Pórt'a nu i se paru, dupa informatiunile capetate dela militari superiori competenti in cestiuni strategice, destulu de avantagiós'a si de sigure. Totudeodata in cestiunea fruntarielorú grecescei a intorsu mantau'a, avéndu de cugetu a pune man'a singuru pe Albania a pentru Austri'a.

Numai cátu comitele Andrassy perde din vedere candu voiesce se ocupe Albania pentru Austri'a, ca mai antaiu Austri'a n'are nici o simpathia la poporatiunea cea vigurós'a albana, apoi ca asuprá Albaniei a pusu ochi de multu si Itali'a, care are in Albania mari simpatii, din cauza, ca in Itali'a si in Sicili'a se afla peste 150,000 de Albanezi, cari au fugitu de sute de ani de jugulu turcescu; apoi mai vine si acelu momentu insemnatu, ca partea nordica a Albaniei este catolica si preotimea lorú este recrutata totu din Italiani, cari inca voru lucrá la réndulu lorú in contr'a Austriaciloru. Ori in cátrau te intorci in Orientu nicairi nu afli nici cea mai mica simpatia pentru Austriaci si cu tóte acestea comitele Andrassy voiesce se ajunga pèna la Salonicu. Nimene n'ar' poté dori mai multu ca Romanii, ca tóte acele parti, cumu sunt Albania, Macedoni'a si Tesali'a, se vina sub cas'a domnitória austriaca, pentru ca prin aceea ar' scapá de jugulu turcescu de vecsatiunile si de pericolulu grecescu. Dér' apoi Andrassy nu 'si va poté realizá niciodata acést'a dorintia, pentru ca prin aceea s'ar nasee incurcaturu si complicatiuni noue. Itali'a de siguru ar' cere pentru intinderile Austriei compensatiuni in Tirolu si in Dalmati'a, ba s'ar sculá si alti vecini si ar' cere si ei compensatiuni.

Discursulu deputatulu Partenu Cosm'a,

tienutu in siedinti'a dela 5 Maiu a. c. a dietei maghiare.

(Urmare si fine.)

On. casa! Numai pe scurtu voin se mai reflectediu la o asertiune a d-lui deputatu Madarász. D-lui néga, ca tiér'a acést'a ar fi o tiéra polyglota, si néga acést'a pe bas'a legii de nationalitate. Madarász Iosef: Nu tiéra, ci statu! P. Cosma: Fia dér' „nu tiéra, ci statu!“ Nu sciu deca o néga elu acést'a, pentru ca cuventulu „polyglott“ este grecescu, séu din alta cauza necunoscuta nóua, ca-ci intru adaveru legea, la care se provóca, este o dovada prea eclatanta, ca este polyglota; dér' este curiosu, ca tocma d-sa o face acést'a, ca membrulu acelei partide, carea e totu cu intregitate corónei santului Stefanu in gura Madarász: „A statului!“ P. Cosma: E curiosu dicu, ca d-lui nu scie, ca statulu ungaru este statu polyglotu, fiindu elu polyglotu dela inceputu, ba intemeiandu-se chiar' ca atare (intreruperi in steng'a estrema: „Inainte de mii de ani!“)

Ori candu a fostu, totu adeverata remane vechi'a sententia a santului Stefanu ca: „Regnum unius lingue fragile et imbecille est“ si de cate ori s'a incercatu o natiune din patria a resturna acestu programu, totu-déu'na s'a resturnatu pe sine si a justificatu pe santulu Stefanu! De cumva d-lu Madarász nu afia date spre acést'a, eu cunosc o statistica esacta, — nu acea statistica, care inainte cu vr'o cativa ani cu spese enorme o facuramu, ca-ci din aceea cu intentiune s'a scosu rubric'a de nationalitate, ca nici se védia altii, ca aici sunt si nationalitati — ci alta. Avemu noi o oglinda, adeverata oglinda a natiunei — armat'a. Egaritata in patri'a nóstra numai acolo este realizata unde se incepu sarcinele, mai cu séma unde pentru patria se cere se ne sacrificamu sangele si averea. De cumva ve veti uitá in acést'a oglinda, veti vedé in tr'ensa ce este Ungari'a? Vetí vedé, ca in ce proportiune este locuita acést'a tiéra de fiacare nationalitate? Acolo veti afli totu-odata si adeveratulu patriotismu, ca-ci in armata nu veti afli esemplu, ca soldatulu de o nationalitate se dea antaietate intru implinirea datoriintei sale de ostasiu — in bravura si curagiu — soldatulu de alta nationalitate. Se luamu numai casulu celu mai recentu, catastrofa dela Szeghedin, unde soldatii au doveditu o astfelu de bravura, in cátu au obtínutu recunoscinti'a Europei intregi, — óre i-a venitu cuiva in minte se cerce de ce nationalitate sunt acei soldati bravi? Eu credu ca, deca ar fi cercatu cineva dupa limb'a regimentalului, ar fi aflatu soldati de tóte limbele, dér' nu ar fi aflatu pe nici unulu, care s'ar fi lasatu se fia intrecutu de altulu intru implinirea detorintei sale. Nu ve nisuiti dér' domnilorú a statorí concepte nóue despre patriotismu si despre statu, si anume a construí unu cadru, in care nu incape acést'a oglinda, ca-ci, candu patri'a este in pericolu, se recere, ca tóte popórele se o apere.

Eu sub decursulu acestei desbateri am totu asteptatu ca se me lumineze cineva, ca: propriaminte ce este a-

celu lucru mare „Ide'a de statu ungaru“ in editi nóua? — caci de acést'a este vorb'a si trebuie se ve turisescu, ca din cele audite pèna aci amu aflatu, ca acésta idea este unu vestmentu atátu de strimtu, in care nu nationalitatea maghiara póte incapea. Nu duceti lucrú la extremitati d-lorú, nu ve nisuiti a statori aici de ide'a de statu si patriotismu teorii nóue, ci remaneti la vechi, pe cari este basatu acestu statu. Nu cercati in state institutiuni analóge institutiuniloru nóstre, ca-ci menea statu nu mai esista, nu sémena acestu statu chiar' acelorú state mici, la cari de atatea ori ve prom rati aici. Nu diceti ca acést'a nationalitate este mai decatu cealalta, nu vorbiti de Serbi'a mare, de Daco-Bani'a etc. ci nisuiti a intemeiá in patria astfelu de conditii intre cari fia-care cetatinu alu patriei aici se-si afle plin'a s'a fericire, ca-ci eu totu sustinu ceea ce am disu inca in acést'a casa, ca de si Belgiulu nu este mare ca Franci'a cea gloriós'a, totusi nu esista nici francesu belgianu, care ar' dori se-si incorporedie mic'a natiune in marea Franci'a, pentru ca elu isi afia in pat s'a deplina multumire, acasa isi póte desvoltá si institutiunile sale nationale.

On. casa! In proiectulu de lege, asia dupa cumu indreptatitu a-lu pricepe, dupa cele premise — eu vedu directiune, carea — facutu odata pasiulu primu, deca continuá, nu va conduce acolo, unde cere interessulu patriei la nemultumiri, neintielegeri si frecari, cari potu se pinga patri'a in celu mai mare pericolu. Nu priviti de legile ce vreti se le modificati de legi simple, facute de pe maine, cari se potu modificá dupa placu in fia-care momentu, ci ve aduceti aminte, câte lupte au costatu nasee acestorú legi! Promissiuni solemne facute prin legislatiune promissiuni de totu felulu pe cale sociala si mandate prin inalte au premersu crearei acelorú legi. Considerati-le de acésta, ce si in alte state sunt asemenea legi — de fundamentale. Diet'a din anulu 1861 a promisú in adresea: „Credemu ca nici cetatinii de nationalitate maghiara din Ardélu nu-si voru vedé prin uniune periclitá interessele nationale, ca-ci 'si voru afli multumire si depasigurare in acelea ce vomu dispune si face in priviu concetatiuniloru nostri de alta limba.“ La acést'a a respuns Maiestatea S'a urmatórele: „Mai departe, ne vedemu cessitati a provocá pe magnatii si deputatii coadunati, ca in urm'a propuneriloru regesci, ori la initiativ'a dietei sa apuce de pertractarea unui astfelu de proiectu de lege, care se contiena precisu si lamuritu formulate de drepturi nationale ale locuitoriloru de limba maghiara din Ungari'a, dimensiu-ne a aceluia atatu in privintia de voltare si nationalitati, si tu si in privintia referintiei lorú administrative.“ La acést'a a respunsu natiune cu a dóu'a promissiu-ne, prin a dóu'a adresa din anulu 1861 unde se dice: „De cumva Maiestatea Vóstra la incepu a buiau chiamati, si diet'a intregita numai decatu se apucá de facerea legiloru, proiectele referitóre la a se rararea interesselorú nationalitatiloru aru fi dejá substernute inaintea Maiestatii Vóstre. Ba camer'a deputatiloru, in sperantia, ca diet'a cátu de curendu se va intregi a si emisú o comissiu-ne, care se pregatésca proiectele necesarii in acést'a privintia si acést'a comissiu-ne si-a si terminatu dejá lucrurile. Inse Maiestatea Vóstra si acuma de gati intregirea dietei, — ér' diet'a neintregita cum s'ar dimite in aducerea definitiva a unorú legi, in specialu supra unorú obiecte, cari pe cei nechiamati ii intereséza multu, si la cari tocmai dorintiele acelorú sunt in prim'a linia de consideratu?“

Acestea au fostu promissiuni solemne, d-lorú, si ma tatulu lorú a fostu mai tardiu legile: de instructiune si nationalitati din 1868. Astadi altfelu se vorbesce de acésta, ca si candu aceia, cari-leau facutu, n'ar fi cunoscutu interessele patriei, n'ar fi fostu adeverati barbati de stat. Ma dóra nici patrioti adeverati. Cu atáta intetire se reformarea lorú, in cátu s'a aflatu deputatu, care a amatu, ca deca nu o facemu acést'a acuma, tiér'a intréga vine ce a devenitu Szeghedinulu; altii éra si au negatu vederea si intieptiunea barbatiloru, cari au facutu lege dela 1868. Eu inse d-lorú sunt convinsu, ca barbatii de ttri de statu de adi aru fi prea multumiti, decumva i-arú pune paralelu cu cei ce au facutu legile acestea, multu regretatulu Deák Ferencz si br. Eötvös. A vorbi creatiunile acelorú barbati intr'unu tonu cá d. raportorú preste totu cá toti partinitorii proiectulu de lege — nu e permisú. Cum diseiu, se nu privimu legile acestea de simple, ci de legi fundamentale, si se nu tragemu la indoiéla patriotismulu acelorú, cari se nisuescu a-si apéra drepturile garantate prin asemenea legi, candu le vedu periclitá candu isi apera nationalitatea periclitata prin proiectulu de cestiune, ca-ci prin aceste legi fundamentale le este garantata si chiaru desvoltarea nationalitatii. Din tóte aceste motive, si fiindu cá / rin proiectulu din cestiune totu-odata intentionéza me / reá unei legi fundamentale

un modu, care in rezultatele sale p^ote deveni funestu pentru patria — nu-lu primescu de basa pentru desbaterea speciala.*)

Din camer'a romana.

In sedinti'a Camerei de Lunu 18 l. c. s'a datu cetire unei propuneri si unei motiuni privitoare la solutiunea cestiunei Evreilor. Propunerea subscrise de d. generalu G. Magheru suna asia :

„Ultimulu alineatu de sub art. 7 din Constitutiune in cuprindere: „Numai strainii de ritu crestinu potu dob^ondi impamentenirea“ remane desfiintiatu, inlocuindu-se cu aliniatele ce urm^eza :

Strainii de ritu, cari voru voi in viitoriu a se naturalisa in Romani'a, voru fi dator'i a cere individualu naturalisatiunea prin suplica c^otra Domnu, intru t^ote conformu cuprinderei art. 16 din legea civila, cu adaogire numai, c^o Corpurile legiuito^ore voru pot^e a o acord^a numai individualu si prin majoritatea voturilor de dou^e treimi din numerulu totalu alu celoru presentu. De asemenea se va urm^a si pentru verice individu nascutu si crescutu in ti^era, de veri-ce ritu care in cursu de unu anu dela majoratu ar' reclam^a calitatea de cetatanu romanu, conformu art. 8 din codulu civilu.

Se deroga la acestu aliniatu in casulu urmatoriu: Acei ce de ritu necrestinu aflati in conditiunile de susu, deveniti inse maiori inaintea promulgarii acestei legi, au dreptulu, p^ena in terminu de unu anu dela promulgare, a reclam^a c^otra Domnu calitatea de cetatanu romanu, cari voru fi admisi de Corpurile legiuito^ore, indata ce se voru constat^a, c^o insusiescu in totulu urmat^oriele conditiuni: 1. A fi nascutu si crescutu in Romani'a p^ena la majoratu, fara se se fi bucuratu veri-odata si nici chiaru provisoriu de veri-o protectiune straina. 2. A fi satisfacutu neinteruptu la t^ote sarcinele impuse pamenteniloru, la imposite personale si alte atasiate pers^onei. 3. A fi satisfacutu legea recrutatiunei prin tragere la sorti. Asemeni drepturi voru av^e si aceia, cari, c^o voluntari au luat parte cu arme sub drapelurile romane in resbelulu Orientulu dela 1877—1878.

C^o consecintia a revisuiri art. 7, ultimulu alineatu, din Constitutiune, Art. 9 din codulu civilu romane desfiintiatu.“

D. gener. Magheru arata mai departe, c^o acest^a solutiune propusa de densulu este simpla, este rationala, d^er' este cu deosebire pu^ocinu periculosa intereseloru romane, c^oci numerulu Evreiloru, cari ar' satisfac^e cele 3 conditiuni mai susu citate, nu este de mare insemnatate. Orice alta solutiune, dice, ar' av^e consecintie mai grave pentru noi at^utu din punctulu de vedere alu numerulu c^otu si alu conditiunei Evreiloru ce s'ar' bucur^a de beneficii. Cere apoi c^o o comisiune se se instituie de Corpurile legiuito^ore, compusa din Senatori, deputati, inalti magistrati si reprezentanti ai puterii executive, care voru examina titlurile celoru ce voru intruni in t^ote conditiunile stipulate mai susu spre a se bucur^a de indata de drepturile politice. Toti acesti'a voru fi dator'i, c^o in termenul de 1 anu dela promulgarea acestei legi se se presinte la comisiune in pers^ona s^eu prin procuratoru, se presinte dovedile, in virtutea carora reclama a beneficiu de dispoziitiunele cele noue ale Constitutiunei. Cei ce nu se voru present^a in acestu termen voru remane repusi dispoziitiuniloru cari privescu pe ori-se straimu, conformu aliazamentu ui 1 inlocuitu ultimulu aliniatu dela art. 7 din Constitutiune citatu mai susu.

Propunerea de solutiune a gener Magheru s'a remis la comisiunea insarcinata de camera cu elaborarea si prezentarea unui proiectu in cestiunea revisuiri art. 7 din Constitutiune. Asemenea a fostu tramisa la comisiune o motiune cetita de d. N. Blaremburg si subscrisa de duii: P. Casimiru, C. Ghic'a, I. C. Ciupercescu, B. Cont'a, E. Ghic'a, Nicolae Blaremburg, D. Roseti Teticanu, si I. C. Negruti. Acesti 7 deputati sustienu in motiune, c^o deorace art. 44 din tractatulu dela Berlinu lovesce in dreptulu de autonomia alu Romaniiei, care a dob^onditu o consacrare si mai solemn^a prin faptulu independintiei, castigate de poporulu romanu prin mari sacrificii de sange si de s^oulu, considerandu, c^o aliantia israelita pentru a ajunge scopurile sale de transformarea pamentului romanescu intr'o noua Palestin'a, s'a servit de arm'a calomniei pe l^enga cabinetele europene, reprezentandu Romani'a, c^o o ti^era barbara, s^olida, selbatica, netoleranta si persecuto^ore, pe care se vede navalirea israelita cresce dilnicu in propor-

tiuni uriasie si spaimantato^ore; considerandu, c^o Evreii din Romani'a, prin numerulu loru sdrobotoriu, prin solidaritatea cu toti Evreii din celelalte parti ale lumii, cu cari conspira pentru formarea unui statu ebraicu pe malurile Dunarei, amenintia de a subplanta natiunea romana, in locu de a se asimila cu dens'a; considerandu, c^o fa^ocia de neamulu evreescu suntemu in casulu de legitima ap^erar^e a neamulu nostru, basatu pe dreptulu celu are ori-cine de a pune propi'a s'a vieatia mai pre susu dec^otu poftele altuia; pentru aceste (si alte asemenea) motive, Romani'a, nepotendu a se introduce in marea familia a Europei c'unu stigmatu pe frunte, nepot^endu sacrifici demnitatea s'a unei impuneri umilito^ore ce provne dintr'unu sistemu bine urditu de calomnii, nepot^endu esecuta a s'a sinucidere pregatita de aliantia israelita: declara, c^o nu e locu, c^otu pentru a cum^a, la revisuirea art. 7 din Constitutiune.

Nr. 114 ex 1879.

Convocire.

In virtutea §-lui 21 din statutele Asociatiunei transilvane si conformu condusulu luat de adunarea generala din anulu trecut in sedinti'a dela 5 Augustu Nr. XXXII in Simleu, adunarea generala pentru anulu curentu, prin acest^a, se convoc^a in orasiulu Sighisior'a pe diu'a de 3 Augustu c. n. 1879.

Ceea ce se aduce la cunscintia publica invitandu pe toti membrii Asociatiunei a lu^a parte in numeru c^otu se p^ote mai mre la sedintiele acelei adunari.

Dela presidiulu comitetulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romaa si cultur'a poporulu romanu.

Sihiiu in 30 Iuniu 187.

PROGRAMA

pentru sedintiele adunarei genrali ordinarie a XVII ale Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu, ce se voru tien^e in 3 si 4 Augustu a. c. in orasiulu Sighisior'a.

Sedinti'a I in 1. Augustu.

1. Dupa terminarea servitiui divin^e se va deschide sedinti'a la 9 ore din di.
2. Alegerea de trei secreti ad hoc pentru redactarea proceselor verbali.
3. Reportulu comitetulu Asociatiunei despre afacerile din anulu 1878/9.
4. Reportulu cassariulu dpre starea fondulu Asociatiunei si a fondulu Acemiei.
5. Reportulu bibliotecariulu despre starea bibliotecei Asociatiunei.
6. Alegerea unei comisiunde 2 membri, pentru vederea si esaminarea fouriloru si ratiociniulu pe anulu trecut 1878/79.
7. Alegerea unei comisiunde 3 membri pentru incasare de taxe dela membevechi si inscrierea de membri noi dimpreuna cu tax'aespusa de acestia.
8. Alegerea unei comisiunde 5 membri pentru a examina budgetulu Asociatiunei prezentatu de comitetu pe anulu 1879/80, si veni cu opiniunile sale in sedinti'a urmat^oria.
9. Alegerea unei comisiu de 5 membri pentru propuneri.
10. Cetirea disertatiuniloru, se voru fi presentatu din bunu timpu la presidiu.

Sedinti'a II in 4 Augustu.

1. Verificarea procesulu balu alu sedintiei precedente.
2. Reporturile comisiuniloru numite in sedinti'a precedente.
3. Continuarea cetirei disertatiuniloru.
4. Defigerea loculu si timlu pentru intrunirea Asociatiunei la anulu viitoru
5. Alegerea unei comisiunibntu ratificarea procesulu verbalu alu sedintiei ult.
6. Inchiderea sedintieloru marei generali.

Din sedinti'a comitetulu asociatiunei transilvane.

Sihiiu, in 30 Iuniu 187

Diverse.

(Principele de corona Rudolf in mare pericul) Cu ocaziunea petreceri sale in Madrid se a intr'o di principele de corona Rudolfu in mare pericul. Despre acest'a i se scrie foiei Na^og. dela 20 Iuniu din

Madridu urmat^orele: Regele Spaniei Alfonso a ordonatu in ou^orea principelui de corona austriacu si a principelui de corona din Bavaria, c^o se i^esa t^ote trupele din Madrid spre a tien^e o revista asupra lor. Sectiunea cea din urma a tunariloru era tocmai se e^osa pe „Puerta del Sol“, candu se aprinse deodata, nu se scie cumu, unu pachetu de granate, si se sparse tocmai in mediuloculu multimei, care se imbuldia spre a ved^e cumu trecu trupele. De^oca se intempla acest'a nenorocire numai cu dou^e minute mai inainte, atunci exploziunea se facea tocmai dinaintea regelui si a principelui de corona si el p^ote c^o ar fi devenitu jertfa, tocmai c^o acei'a, pe cari i plange astadi Madridulu. Multimea ingrozita si c^oii cei spariosi fugira cu gramada cu carele si cu tunurile c^otra Puerta del Sol; femeile, copiii si barbatii, toti fura calcati si striviti in valmasiel'a cea mare. Privitorii, carii stau pe trotoara se aruncara c^o valurile furiose prin boltele (pravaliiile) din pregiurnlu piatiei. Ferestritele cele tiepene de pe la bolte sarieau totu in bucati de greutatea celoru ce se imbuldiau. Spaim'a deveni si mai mare temendu-se cu totii, c^o voru urm^a si alte exploziuni. Militarii 'si perdura capulu in confusiunea cea mare si numai potura stapani c^oii speriatu. Acest'a nenorocire a produsu mari fatalitati.

(Episcopulu evangelicu de confess. augs. Dr. G. D. Teutsch) a sositu dupa cumu ne spune „Kr. Ztg.“ in 30 Iuniu in Brasiovu cu scopu de a face o visitatiune generala a bisericelor si scoleloru, care de 50 de ani inco^oce n'a mai avutu locu. In diu'a de 1 Iuliu i-au facutu scolarii gimnasiulu superioru si ai seminariulu evangelicu din locu unu conductu de tortie, la care ocaziune prefectulu scolei felicitandu cu c^oteva cuvinte pe Episcopu (superintendentu) acest'a raspunde earasi scurtu finindu cu cuvintele: „Valete, salvete discipuli scholae Honterianae!“

(La universitatea din Viena) se facu mai deunadi alegere de Rectoru Magnificus, si se alese pentru anulu scolariu 1879/80 consiliariulu de curte Dr. Brücke, professoru vechiu de fisiologia la facultatea de medicina de confessiune protestantu. La alegere Dr. Brücke capeta t^ote voturile afara de cele patru dela teologia. Dr. Brücke este celu d'antaiu Rectoru Magnificus necatolicu dela intemeierea Universitatiei din Viena. Profes. Brücke fu chiamatu, c^o o somitate medicinala inca din dilele absolutismulu din Germani'a cu conditiuni forte avantagi^ose si era iubitu de toti colegii sei, d^er' p^ena acum'a n'a potutu reusi in contr'a ultramontaniloru, c^o se se face Rectoru Magnificus.

(Mohamedu Tevficu,) care fu numitu de guvernulu tureu Kedivu alu Egiptulu, in loculu tatalui seu Ismail, e nascutu la anulu 1852. Are prin urmare 27 de ani: in 1873 s'a casatoritu cu princes'a Emineh fic'a cea mai mare a repositulu principe El Hamy pasi'a. Din acest^a casatoria s'au nascutu in 1874 principele A bas by: in 1876 principele Meh-met-Ali; in 1877 princes'a Nozleh-Hassen. P^ena acumu Mohamedu Tevficu a ocupatu in Statulu tatalui seu functiuni de presedinte de consiliu privatu. Competinti'a acestui consiliu este forte intinsa: ea imbracis^eza afacerile diferiteloru ministeri-. Orice, fara deosebire, trebuie supusu cercetarei si sanctiunei sale. Este asia d^er' de creditu, c^o Tevficu cunosc^e afacerile si situatiunea regatulu seu. Tevficu este alu cincilea vice-rege alu Egiptului.

(Dorobantii mititei.) Alalta-eri Dumineca — scrie „Renasc.“ — pe la orele 7 s^era, o trupa de baiati mititei, in num^eru de aproape 200, imbracati in costumulu de v^era de dorobanti, cu caciua in capu si cu pusc'a de lemn la spinare se indreptau spre gradin'a Cismegiu. Intrebandu pe sergentu, care-i inso^oci^a, amu aflatu, c^o sunt baiati dela scolele primare din cul^orea de Verde. Ajusi in Cismigiu se insirara pe aleea cea mare in fa^ocia bufetulu. Sosindu d. generalu Davil'a, baiatii incepura a face exercitiuri cu o precisiune militar^esc^a. Exercitiile si preambularile militare terminate, baiatii se formara in careu si incepura a cant^a si apoi plecara precedati de music'a militara si inso^oci^ti de d. generalu Davil'a. Si trecura pe dinaintea palatulu domnescu, unde 'si si presentara arm'a. O multime de pers^one au asistatu la exercitiile acestoru copii si s'au minunatu de precisiunea si placerea, cu care ei le faceau. Gasimu acest^a idea forte buna si folosito^ore, c^oci desv^olta pe fragedii copii si-i face apti, pentru c^o, la etatea ceruta, se p^ota servⁱ cu folosu

*) Dupa „Telegrafulu Romanu.“

patri'a loru; amu dori numai, ca acesta dispozitie se dureze mai multu timpu si se ia o intindere catu se pote de larga.

(O epistola a principelui Napoleonu.) Principele Napoleon sta cu fiulu unui senatoru si amicu alu Imperatului Napoleon III in relatieune intima amicala. Tenerulu Conneau parasii in anulu 1876. ca locotenentu, scol'a militara din Saint-Cyr. Principele Napoleonu darui cu aceasta ocaziune amicului seu o sabiia si darulu 'lu insoci cu urmatoarele cuvinte petrundiatoare si caldurose: „Cambden Place Chislehurst 29 Iunie 1876. Scumpulu meu amicu! La intorcerea din tabera aflu epistola D-tale, in care 'mi exprimati o dorintia, care dealtmintealea prin marturisirea tatalui D-Tale nu-mi mai este nici unu secretu si spre a o implini 'mi tienu do o datoriu si de o adeverata bucuria. Amu rogatu pe d. Clary, ca se-mi caute in Paris o sabia de ordouantia forte fina. Pe o parte a taisiului voiu sapá dedicatiunea, era pe ceealalta voiu sapá o strigare vechia de resbelu francesu, despre care dorescu, ca se o iei, ca devisa, pentru ca eu sunt siguru, ca D-ta totdeuna vei fi demnu de ea. Eata aci aceea devisa mandra: Passavant la meillor (Passe avant le meilleur. — Pasiesce inaintea celui mai bunu.) D-Ta stai in fruntea tuturoru celoru, pe cari 'i iubescu, de aceea si dorescu, ca D-Ta se mergi inaintea tuturoru pe campulu de onore si in totu loculu, unde te ar' chiana detori'a. Eu iubindu-te me aflu lingusitu prin aceea, ca eu sunt acela, care-ti voiu fi datu sabi'a, care — eu sunt siguru de aceea — va fi instrumentulu norocului si alu gloriei viitoare a D-Tale. De voiu ave parte de bucuri'a, dupa care nisuiescu, de a me lupta umeru la umeru cu D-Ta, voiu dice la orice lovitura, care te voiu vede tragendu-o: Mordieu, Conneau este demnu de sabia si sabi'a demna de Conneau si privindu la curagiulu DTale voiu tremura de ceva. Decunva din nenorocire se nu fiu asia fericitu de a pote impartasi acele pericule cu DTa, deca odata nu m'asiu pote lupta in societate buna, ei bine totusi voiu fi multiamitu, de a pote cugeta, ca acesta reminiscintia a amicitiei nostre intime te va insoci pretutindenea si ca acest'a arma buna aternandu lenga anima va fi totdeuna gat'a, a areta, ca anim'a DTale este caldura si nobila. Napoleon a. l. n. Conneau, Passavant le meillor, 1 Octobre 1876. Fabrique de Paris.

(Conflictulu Dona-Crainicu.) Cetimu in „Renascerea“: Eri la orele 9 de diminetia s'a intemlatu in faci'a consulatului russescu unu faptu regretabilu din tote punturile de vedere. Unu domnu anume Crainicu, ce portá uniform'a de maioru, a ranitu in doua lucruri pe comandantulu pietiei, d. Colonelu Don'a precumu si pe unu sergentu. Eaca cumu s'a petrecutu faptul: D. Crainicu portá in unu modu ilegalu uniform'a, d. Col. Don'a i-a facutu observatiunea cuvenita, urmandu intre d-loru urmatoriulu dialogu: — Ve rogu, domnule, cumu ve numiti? — Maioru Crainicu respunse oficiarulu reformatu. — Asia? atunci ve rogu se me urmati. — Dér' cine esti d-t'a? — Imi pare reu, ca 'mi faci o asemenea intrebare, d-t'a, care te pretindi maioru si nu cunosci gradulu superioriloru d-tale. Te rogu dér' inca odata se me urmedi. — Nu te urmezu, vreau se te sciu si nu 'ti recunosc dreptulu de-a me face se te urmezu. — Atunci sunt nevoitu se 'ti facu cunoscutu, ca suntu comandantulu pietiei si ca trebuie se me urmedi la divizia, spre ati regula pozitiunea. — Nu te urmezu; nu vreau se sciu de d-t'a. Dupa aceea ajungendu aproape de politia, d-lu Don'a ordona unu sergentu a'lu conduce la politia, dér' pseudulu maioru scose sabi'a, se impotrivi sergentului, care din nefericire era unu omu mititelu si debilu si'lu rani in umerulu stangu, atunci d. Don'a, cu unu curagiu admirabilu intervine, fara se faca recursu la arma, dér' fu densulu ranitu, furiosulu maioru ei facu o taiatura la degetulu celu mare, 'lu impunse cu sabi'a in abdomenu si 'i dete o lovitura la capu, care inse, gratia vizi rei chipiului, n'avu nici unu efectu. In fine furiosulu fu invinsu si arestatu, gratia si d-lui Stefanu Belu, care, cu o voce de stenu striga: „puneti man'a pe ei“. Amu disu si repetamu, ca acestu faptu e regretabilu din tote puncturile de vedere si noue ne pare reu cu atatu mai multu cu catu autoritatile, nu scimu, pentru ce au menajatu si au intardiatu a si face datori'a faci'a cu acestu omu, care inca dela intrunirea conservatoriloru, alu caroru adeptu infocatu este, din sal'a Atheneului, a probatu, ca este seu unu omu lipsitu de facultatile mintale, seu unu omu periculosu so-

cietatii, in ori-ce casu unu omu in contra caruia autoritatile trebuia se ia mesuri de aperature, si regretamu si mai multu, ca autoritatile militari, pentru cari disciplin'a joa unu rolu forte importantu, au potutu tolera acestu fostu militariu, a mai portá uniform'a, pe care, a probatu in mai multe renduri prin purtarea s'a, ca n'o merita. Afacerea e in man'a justitiei. D. Col. Don'a, dupa ce beu unu paharu cu apa, se puse intro birja si fu condusu a casa, ear' sergentulu fu transportatu la spitalu, din fericire nici una din victime nu e greu ranita.

(A pacalitu pe Jidanu!) Intr'o comuna a comitatului Maramuresiu s'a intemlatu — scrie „Magyarország“ — ca unu orecare romanu scapatu din inchisore s'a adresatu catra unu israelitu cunoscutu, ca n'urm'a comericiului secretu dintre densii sei de si lui cevasi, deorece acum nu mai are nimicu Moises, reflectandu la cele trecute, a indrumatu pe cunoscutulu seu, ca se-i aduca erasi ceva carne de taiatu in vreo nopte, si atunci 'i va implini dorintia. Romanulu nostru suferandu-se asupra nelumnei procederi a jidanului s'a dusu noptea in grajdulu lui Moises si inegrindu cu funingine o vaca a lui alba frumoasa, ce dá lapte, a scos'o din grajdu si a sculatulu din somnu pe comitentulu seu, ca se ie in primire acuzatiunea. Moises a aflu, ca marfa era forte buna si a si datu indata pentru dens'a 20 florini. Pentru ca inse pagubasiulu se nu aflu la densulu vac'a, jidanulu a taiat'o inca in noptea aceea in intunerecu, a belit'o si pelea a pus'o in lesi'a ce-o avé preparata. Capulu vacai 'a taiatu josu si la aruncatu in pivnitia. Nevasta' lui avendu de diminetia ceva lucru in pivnitia, a aflu acolo spre marea ei spaima capulu vapsitu alu vacai loru de 100 florini, si candu a descoperitu sociulu seu pacalitur'a, nu a lipsitu multu si jidanulu in nezulu seu si-ar' fi sucitu chiaru gatulu. Din momentulu acest'a Moises desperatu se gandesce la aceea, ca ore care din loi a fostu mai mare misielu, elu ori celu ce l'a pacalitu. — „Magyarország“ impartasiesce istori'a acest'a cutrieratore fara se pota numi macaru localitatea, unde s'a petrecutu. Cu tote aceste inse noi o reproducemu, caci „si non e vero e ben trovato“ (deca si nu e adeverata, e bine nascocita.)

(Taiarea istmului de Panam'a.) Ferdinandu de Lesseps tienu acum cateva dile in Amione unu discursu poporalu despre canalulu Suez si despre proiectulu seu celu nou, de a taiá istmulu de Panama. Pentru taiarea istmului de Panama speréza unu resultatu siguru. Dificultatile politice nu merita a e mai aminti, era cele naturale sunt multu mai usiore decatu au fostu cele cu canalulu de Suez. Pentru lucrari se basesa pe Chinesii cei docili, diligenti si patienti si pe 15,000 de libertini, Negri din Brasilia, pe cari-i va pune la dispozitiune pre stimatulu seu colegu, dela academia, imperatulu Don Petru. Eu me obligu, incheia domnulu de Lesseps, pentru esecutarea operei. Subscriptiunea se va deschide peste doue luni. In Novembre me voiu duce la New-York, San Francisco, Panama si Colon. Cea d'antaii dataura cu hasieulu se va face la 1 Ianuariu 1880. Dupa aceea me voiu intorce la Francia si 'mi voiu visita era scumpulu meu canalu Suez. Cu 30,000 seu 40,000 de lucratori 'mi voiu termina oper'a in siapte pena in optu ani. Domnia Votra veti traí cu totii si eu inca, spezezu, impreuna cu Domnia votra.

(Incendieele in Russi'a.) Incendieele din Russi'a ieu in adeveru nesce proportiuni inspaimentatoare. Dupa cum anuncia diarulu „Ruskija Wjedomosti“ din Moseva, numai in acelu orasiu a isbucnit in diu'a de 23 a. c. noue focuri diferite. Celu d'anteiu isbucni in magazinele pline cu marfa de manufactura ale comerciantului Klein. Acest'a, care e Evreu, primi in 22 a. c. o scrisore anonyma, in care se dicea verbalu: „Tu Jidane nebotezatu, insieli si furi destulu; prin urmare, platesce celu puçinu o contributiune guvernului nationalu, care te va lasa se traiesci pena mane, pentru ca se poti plati atunci 50,000 ruble. Bani se voru redica de sub banc'a estrema din anghiulu de la sudu aiu parcului Zacharow. — Comitétulu Revolutionaru.“ Klein inmana scrisorea politiei, si in diu'a urmatoare, la 8 ore diminetia, isbucni foculu in magazinele sale, consumandu intr' unu timpu forte scurtu marfuri in valore de 21,000 ruble. Inse revolutionarii nu se adreséza cu pretenziunile loru numai la persoane singuratece, ci si la comune. Astu-felu, de esemplu, dice Golos, in 21 a. c. a arsu cu deseversire orasielulu evreescu

Uziany, din guvernamentulu Kowno, pentru ca mun'a nu platise contributiunea de 200,000 ruble pe care i-o impusese comitetulu revolutionariu. Arsu peste 300 case evreesce. Foculu dura patru zile si tieranii, cari alergasera din satele vecine, se fusara de a scapa casele evreesce si proprietate Evreiloru si scapara numai obiectele din bisericu catolica si acelea ale preotului catolicu. Patru spre-diece Evrei, optu barbati, doue femei si patru copii mici, isi gasira mortea in flacari. Toti cuitorii din Uziany au remasu fara adapostu si fara hrana. „Rom.“

(Consciintiositate.) Mai deunveni la oficiulu pentru darea de consumu din Aradu tierenca care spuse, ca o chiama Mari'a Vas din Mailatu si intrebá, de este adeveratu, ca pentru articule de ale mancarii, ce se aducu in Aradu trebuie se se plateasca o tacsá? Dupa ce caputu unu respunsu afirmativu din partea oficialiloru, incepu femeia se planga cu amaru si se strige: „'ni folosese lumea si bogati'a, deca voiu fi scoldin imperati'a lui Dumnedieu“, — istorisi susunandu, ca in anulu trecutulu a adusu 460 Chingrame de slanina la Aradu si le-a vendutu. In numai astadi a aflu, ca avea se plateasca o tacsá pentru slanina si acuma consciintia nui da pace deorece dens'a e membra a societatiei celei creditiose, adeca nazarinena si n'are pace pena nu va absolvata de pecatulu acest'a; ea, va suferi oare pedepsa si se purceda catu se pote mai aspru contra ei, caci tare a pecatuitu. Biroului i se facu mila de femeia, careia i parea atatu de reafacu de fapt'a sa si pretinse dela dens'a numai tacsá simpla de 8 fl. 65 cr., asigurandu-o, ca prin aceea ca a platitu tacs'a s'a spasiu de pecatulu ce l'a facutu, ca n'a platitu competintiele. Femeia scoldusu liniscita si impacata cu consciintia s'a acasa.

(Aratulu cu electricitate.) De alina inceputu se se respandéca aparatele de aratamentulu cu aburu si deja sciintia a mai reusitu se 'lu inlocuiesca prin electricitate. In diu'a de 22 Maiu s'a facutu o esperientia forte insemnata la Serwaize in faci'a unei delegatiuni a Institutului si a unei comisiuni de agricultori. Cercare a reusitu pe depiinu, plugurile trase de catra terea electricitatii au lucratu forte bine. Inventatori intrebuintieza in locu de pile, machivu Gramme, care functionéza deja pentru producere luminei. Curentulu electricu produsu la usina transmisiu, prin fire de arama, la locomobil'a electrica, care pune plugulu in miscare. Firele de arama sunt aci, ca nesce curele de transmissiune. Cu unu singuru motoru, se pote transmite forta la mai multi kilometri cu o perdere neinsemnata. De orece aplicatiunea electricitatii, ca fortia electrica, apartiene de acumu inaintea sciintiei si industriei, se pote predice, ca fortia electrica va inlocui aburu in cele mai multe casuri, si acestu cu atatu mai multu, ca vine mai efiniu, lucru, care se tiene sema in industria. „Rev. Scient.“

Pretiurile piatiei

din 4 Iuliu st. n. 1879

	Hectolitru.	fl. cr.	Hectolitru.
Granu	fruntea	5 40	Mazerea
	midulocu	5 25	Lintea
	de diosu	4 50	Fasolea
Mestecatu		3 40	Cartofi
	fromosa	3 50	Sementia de inu
Secara	de midulocu	3 40	„ de canepa
	frumosu	3 40	1 Chilo.
Ordiulu	de midulocu	3 10	Carne de vita
	frumosu	2 40	„ de rimatoriu
Ovesulu	de midulocu	2 30	„ de berbece
		3 60	100 Chilo.
Porumbulu		4 20	Seu de vita prospetu
Meiu		—	„ „ topitu

Cursulu la burs'a de Viena

din 4 Iuliu st. n. 1879.

5% Rent'a charthia (Metalliques)	66 95	Oblig. rurali ungare
5% Rent'a-argintu (impromutu nationalu)	68 60	„ „ Banat-Timis.
Losurile din 1860	126 50	„ „ transilvane.
Actiunile bancei nation.	819.—	„ „ croato-slav.
„ instit. de creditu	265 90	Argintulu in marfuri
Londr'a. 3 luni.	116.—	Galbini imperatesci
		Napoleon'd'ori
		Marci 100 imp. germ.

Cu numerulu 51 alu „Gaz. Transilvanic“ se va fini semestrulu antai. Rogamu a cititoriloru sa se renoirea prenumeratiunei.

Editoru: Iacobi Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu

Tipografi'a: Ioane Gott si fiu Henricu.